

Sygn. akt VU 304/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku S. P. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi (...) w Ł.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania S. P. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału (...) w Ł.

z dnia 7 marca 2018 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy S. P. (1) prawo do emerytury rolniczej od dnia (...) roku.

Sygn. akt V U 304/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lutego 2018 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił S. P. (1) prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że z przedłożonych dokumentów wynika, iż wnioskodawca pomimo ukończenia 60 lat i podlegania ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu przez wymagany okres co najmniej 30 lat, nie spełnił na dzień 31 grudnia 2017 roku warunku przekazania gospodarstwa rolnego. Organ rentowy, powołując się na art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, podniósł, że umową dzierżawy z dnia 28 grudnia 2017 roku wnioskodawca wydzierżawił wyłącznie swoje udziały w części gospodarstwa o pow. 2,12 ha tj. (...), a nie całe gospodarstwo będące w współwłasności, a zatem nie można uznać, że formalnie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

W odwołaniu z dnia 22 marca 2018 roku S. P. (2) wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu skarżący wskazał, że wnioskodawca wydzierżawił wyłącznie swoje udziały w części gospodarstwa o pow. 2,12 ha tj. (...), ponieważ udział (...), który stanowi 32 ary jest częścią zabudowaną nie użytkowaną rolniczą, nabytą w toku postępowania egzekucyjnego przez D. M..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powielając argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Na rozprawie w dniu 25 października 2018 roku wnioskodawca popierał odwołanie, a pełnomocnik KRUS wnosił o jego oddalenie podnosząc, że od 1 marca 2018 roku S. P. (1) ma przyznaną w całości rentę z tytułu niezdolności do pracy do dnia 28 lutego 2020 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W dniu 28 grudnia 2017 roku S. P. (1), urodzony w dniu (...), złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury rolniczej.

(dowód: wniosek o emeryturę rolniczą, k. 106-108 w aktach KRUS)

Ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako właściciel wraz z małżonką gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 17,10 ha położonego w gminie B., współwłaściciel (...) części gruntów o powierzchni 2,12 ha we wsi R. (nr działek (...)) oraz dzierżawił grunty o pow. (...),95ha położone we wsi B..

(dowód: akt notarialny z dnia 2 sierpnia 2007 roku Rep (...) k.11-13)

S. P. (1) wraz z żoną M. P. na podstawie umowy sprzedaży zawartej z A. B. w dniu 2 sierpnia 2007 roku nabyli własność nieruchomości położonej we wsi R. i R. w gminie B. o łącznej pow. 3,43 ha oznaczonej numerami działek we wsi R. (nr działek (...)) i R. (nr działki (...)) oraz (...) część we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej we wsi R. w gm. B. o obszarze 1,98 ha oznaczonej numerem działki (...). Jednocześnie małżonkowie P. umówili się, że przy zniesieniu współwłasności nieruchomości położonej we wsi R. oznaczonej numerem (...), część tej działki o obszarze 0,3 ha na której znajduje się budynek mieszkalny i staw nabędzie wyłącznie A. B..

(dowód: akt notarialny z dnia 2 sierpnia 2007 roku Rep (...).11-13)

Działka o numerze (...) położona we wsi R. faktycznie była nieformalnie podzielona i składała się z nieruchomości o pow. 0,3 ha zabudowanej dwoma budynkami mieszkalnymi drewnianym i murowanym oraz stawem, na której to nieruchomości mieszkała A. B. oraz działki ornej, którą uprawiał S. P. (1).

(dowód: zeznania K. P. protokół rozprawy z dnia 25 października 2018 roku 3:07-24:12, zeznania D. M. 24:12-35:11, zeznania S. P. 35:25-51:06)

D. M. nabył udział (...) w drodze przetargu komorniczego na podstawie prawomocnego postanowienia o przysądzeniu własności wydanego w dniu 14 października 2011 roku.

(dowód: zeznania K. P. protokół rozprawy z dnia 25 października 2018 roku 3:07-24:12, zeznania D. M. 24:12-35:11)

W dniu 1 listopada 2016 roku S. P. (1) wypowiedział umowę dzierżawy zawartą w dniu 28 lutego 2012 roku pomiędzy S. C. oraz G. C. dotyczącą nieruchomości rolnych położonych we wsi i gminie B. o obszarze (...),9527 ha składającej się z działek (...).

(dowód: wypowiedzenie umowa dzierżawy k. 126 w aktach KRUS)

W dniu 19 grudnia 2017 roku S. i M. P. zawarli z K. P. umowę dzierżawy gospodarstwa rolnego o powierzchni 16,67 ha, na które składa się 13,43 ha położone w gm. B., 2,15 ha lasu w gm. B. oraz 1,09 ha w gm. U.. Strony oświadczyły, że wydzierżawiający przekazuje ww. gospodarstwo w całości na okres dziesięciu lat, a dzierżawca przyjmuje gospodarstwo rolne w dzierżawę z dniem 19 grudnia 2017 roku.

(dowód: umowa dzierżawy z dnia 19 grudnia 2017 roku, k.127 akt KRUS)

W dniu 28 grudnia 2017 roku S. i M. P. zawarli z synem K. P. umowę dzierżawy gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,07 ha położonego w miejscowości R. gminie B. z wyłączeniem udziału (...) stanowiącego własność D. M.. Strony oświadczyły, że wydzierżawiający przekazuje ww. gospodarstwo w całości na okres dziesięciu lat.

(dowód: umowa dzierżawy z dnia 28 grudnia 2017 roku, k.128 akt KRUS)

Od jesieni 2017 roku wnioskodawca i jego żona zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej. Od tego czasu wszystkie decyzje dotyczące prowadzenia gospodarstwa rolnego tj. zasiew, obrządek zwierząt, sprzedaż cieląt, zakup nawozów.. podejmuje jego syn K. P.. Na jesieni 2017 roku K. P. wykonywał wszystkie prace polowe w gospodarstwie , które dzierżawi od rodziców w tym również na części ornej działki nr (...).

Obecnie K. P. prowadzi gospodarstwo rolne, które jest zmechanizowane ((...) ciągniki i wszystkie maszyny ciągnikowe) i hoduje około 40 sztuk bydła mlecznego i mięsnego, które przekazał mu ojciec. Wszystkie dochody z gospodarstwa przekazał mu ojciec.

(dowód: zeznania K. P. protokół rozprawy z dnia 25 października 2018 roku 3:07-24:12, zeznania D. M. 24:12-35:11, zeznania S. P. 35:25-51:06)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku ubezpieczony legitymuje się stażem pracy w rolnictwie w łącznym wymiarze 33 lat 1 miesiąca i 14 dni.

(dowód: decyzja KRUS z dnia 22 lutego 2018 roku k. 158 akt KRUS, odpowiedź na odwołanie k.(...) akt sprawy)

S. P. (1) był uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy od 1 września 2015 roku do 31 października 2017 roku.

(dowód: decyzja KRUS z dnia 20 października 2015 roku k.82 akt KRUS)

S. P. (1) jest uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy od 1 marca 2018 roku do 29 lutego 2020 roku.

(dowód: decyzja KRUS z dnia 29 marca 2018 roku k.198 akt KRUS)

W dniu 26 kwietnia 2018 roku M. P., S. P. (1) oraz D. M. znieśli współwłasność działki nr (...) o pow. 1,98 ha dzieląc ją na działki (...) o pow. 0,3210 oraz numer (...)/(...) pow. 1,7981 ha. Działkę (...) nabyli małżonkowie P., a działkę (...) nabył D. M. sprzedając ją R. B..

(dowód: akt notarialny z dnia 26 kwietnia 2018 roku k. 1-4)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy powołał się na przepisy art. 19 ust. 2 i art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.), zwanej dalej ustawą o u.s.r. W myśl przepisu art. 19 ust. 2 powołanej ustawy emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 roku spełnił warunki, o których mowa w ust. 2 (art. 19 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Z kolei zgodnie z art. 28 ust. 4 powyższej ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa

rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając między innymi:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

Z przepisów tych organ rentowy wywiódł, że skoro wnioskodawca umową dzierżawy z dnia 28 grudnia 2017 roku wdzierżawił wyłącznie swoje udziały w części gospodarstwa o pow. 2,12 ha tj. (...), a nie całe gospodarstwo będące w współwłasności, to oznacza to, iż nie spełnił warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w należącym do niego gospodarstwie rolnym do dnia 31 grudnia 2017 roku. Pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury na podstawie art. 19 ust. 2 o u.s.r. nie były przedmiotem sporu.

Stanowisko organu rentowego jest błędne. Należy przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że przepis art. 28 ust. 4 ustawy o u.s.r. jest przepisem dotyczącym zawieszania wypłaty emerytury lub renty rolniczej, więc może być w niniejszej sprawie stosowany jedynie pomocniczo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 roku, II UK 196/03 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 października 2012 roku, III AUa 46/12). Skoro bowiem w przepisie art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r. jedną z przesłanek nabycia prawa do emerytury wcześniejszej jest zaprzestanie działalności rolniczej, to pojęcie to powinno być interpretowane przede wszystkim w zgodzie z art. 6 tej ustawy, który definiuje pojęcia: „gospodarstwo rolne” i „działalność rolnicza”, odwołując się do kryterium funkcjonalnego i pomijając kwestię własności i posiadania. Dla rozstrzygnięcia, że prawo wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury rolniczej nie powstało, nie wystarcza więc ustalenie, że wnioskodawca nie wdzierżawił całego gospodarstwa będącego we współwłasności.

Decydujące znaczenie w sprawie ma ustalenie, czy wnioskodawca prowadził działalność rolniczą na swoich gruntach w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy oraz do jakiej daty.

Należy podkreślić, że stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 stycznia 2004 roku, II UK 196/03 zbieżne jest ze stanowiskiem zawartym w uchwale z dnia 6 maja 2004 roku w sprawie II UZP 5/04 (OSNP 2004/22/389). Zgodnie z jej treścią „wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 z w związku z ust. 4 tej ustawy”. W uzasadnieniu tejże uchwały Sąd Najwyższy wskazał między innymi, że przepisu art. 28 ust. 4 ustawy o u.s.r. nie można interpretować w oderwaniu od art. 6 pkt 1 i 3 tej ustawy, który określa, że rolnikiem nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, ale osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym, tj. działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, rybnej, leśnej. Nie można go także interpretować w oderwaniu od art. 38 pkt 1 ustawy, który ustanawia domniemanie, że właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych lub zarejestrowany dzierżawca takich gruntów prowadzi na nich działalność rolniczą, które to domniemanie może być w postępowaniu sądowym obalone, co oznacza, że właściciel gruntów może bronić się zarzutem, że nie prowadzi działalności rolniczej. Z przepisów tych, jak wskazuje Sąd Najwyższy, należy wnioskować, że samo posiadanie gospodarstwa rolnego nie jest równoznaczne z prowadzeniem działalności rolniczej. Dalej w uzasadnieniu tejże uchwały Sąd Najwyższy podniósł, że porównanie ust. 1 i 4 art. 28 ustawy o u.s.r. nie może polegać na zestawieniu pojęcia „prowadzenia działalności zarobkowej” z pojęciem „własności lub posiadania gruntu”, gdyż są to pojęcia nieprzystawalne. Z niespójności tych pojęć wynika wniosek, że zawieszenie wypłaty świadczeń nie dotyczy osoby jedynie posiadającej majątek nieruchomy w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo

rolne prowadzi, więc które powinno i z reguły przynosi jej dochód. Tym samym posiadacz gospodarstwa rolnego, który utracił możliwość jego prowadzenia i uzyskiwania tą drogą środków utrzymania, zachowuje prawo do świadczeń w pełnej wysokości.

Teza tej uchwały przydatna jest w niniejszej sprawie, skoro jednym z warunków uzyskania emerytury rolniczej wcześniejszej jest także zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej. W niniejszej sprawie należało więc ustalić, czy wnioskodawca faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej do dnia 31 grudnia 2017 roku na wszystkich gruntach stanowiących jego współwłasność. Organ rentowy wywodził, że zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej przez wnioskodawcę jest nie możliwe, bowiem nie wydzierżawił części działki o numerze (...) położonej we wsi R. o pow. 0,3 ha.

Nie ulega kwestii, że prowadzenie bądź nieprowadzenie działalności rolniczej należy do sfery faktu, przy czym przepis art. 28 ust. 4 pkt 1 ustawy o u.s.r. zawiera jedynie domniemanie dowodowe w postaci zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej. Sąd właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 pkt 1-4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej. Ubezpieczony mógł więc w przedmiotowym postępowaniu wykazać za pomocą środków dowodowych, że faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Skarżący podźwignął ciężar dowodu w tym zakresie. Fakt zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej ubezpieczony wykazał za pomocą zgromadzonej w sprawie dokumentacji w postaci zeznań świadków K. P. i D. M.. K. P. jako syn wnioskodawcy, który przejął całe gospodarstwo rolne wskazał, że od jesień 2017 roku to on wykonuje wszystkie prace w gospodarstwie rolnym oraz podejmuje wszystkie decyzje dotyczące prowadzenia gospodarstwa rolnego. Również świadek D. M., współwłaściciel w (...) działki nr (...), potwierdził, że od jesieni 2017 roku to K. P. wykonywał prace rolne na części działki ornej nr (...). Ww. świadkowie spójnie i konsekwentnie wskazywali, że ubezpieczony zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej ze względu na zły stan zdrowia. Sąd uwzględnił także zeznania wnioskodawcy, albowiem nie były one sprzeczne z zeznaniami świadków i ze zgromadzonym materiałem dowodowym w postaci aktów notarialnych z dnia 2 sierpnia 2007 roku i z dnia 26 kwietnia 2018 roku, umów dzierżawy z dnia 19 grudnia 2017 roku i z dnia 28 grudnia 2017 roku oraz wypowiedzenie umowy dzierżawy. Dokumentacja ta potwierdza stan prawny działki oznaczonej nr (...) oraz fakt zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej na pozostałych działkach. Wprawdzie umowa dzierżawy obejmują jedynie część (...) działki nr (...) jednakże wnioskodawca wykazał za pomocą zeznań świadków, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej do 31 grudnia 2017 roku. Okoliczność zaś, że nie wydzierżawił części gospodarstwa części działki o numerze (...) położonej we wsi R. o pow. 0,3 ha nie oznacza z niezaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej we wskazanym przez ustawodawcę terminie. Tym bardziej, że brak umowy dzierżawy na 0,3 ha działki ((...)) związany był z brakiem zniesienia współwłasności tejże działki, co nastąpiło dopiero 26 kwietnia 2018 roku. Faktycznie zaś działka nr (...) była nieformalnie podzielona na część orną, którą od jesieni uprawiała K. P. i która została objęta umową dzierżawy z dnia z dnia 28 grudnia 2017 roku oraz działkę zabudowaną 0,3 ha, którą władał D. M.. Zatem brak zniesienia współwłasności oraz nie objęcia umową dzierżawy całości działki oznaczonej numer (...) nie może stanowić przesłankę uznania, iż wnioskodawca prowadził działalność rolniczą po 31 grudnia 2017 roku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Prezesa KRUS i przyznał wnioskodawcy S. P. (1) prawo do emerytury rolniczej od dnia (...) roku, to jest od dnia zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.